

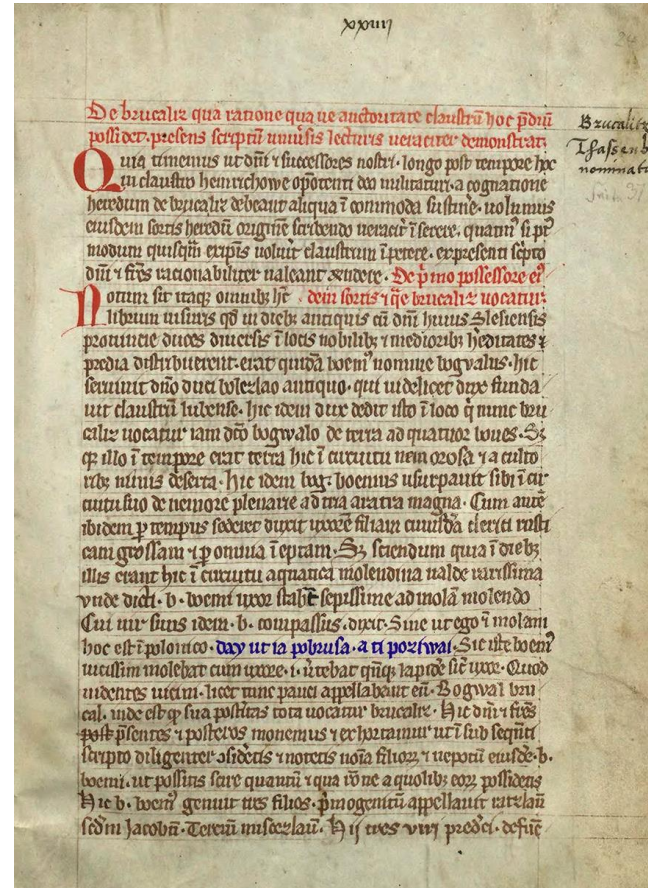
Historia języka polskiego

Natasza Kotowska

VII b

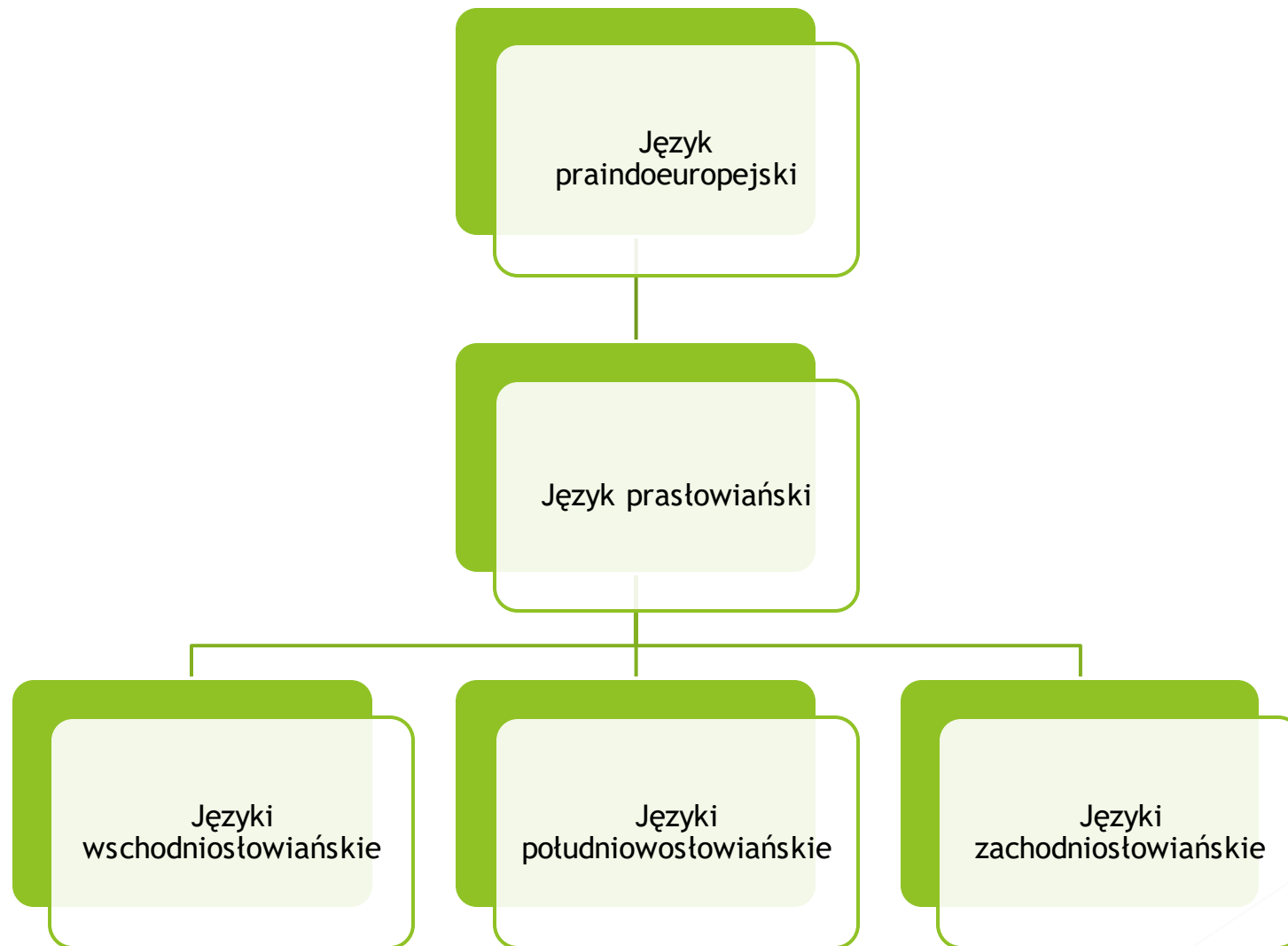
Najstarsze zdanie po polsku

„Daj, ać ja pobruczę, a ty poczywaj”. To najstarsze zapisane po polsku zdanie, przekazane przez XIII-wiecznego, niemieckiego z pochodzenia autora łacińskojęzycznej Księgi Henrykowskiej, w dalekim od fonetycznej poprawności zapisie: „day, ut ia pobrusa, a ti poziwai”.

Strona z Księgi Henrykowskiej

Drzewo genealogiczne języka polskiego

Język staropolski od czasu powstania do XVI wieku

Oręz nals gemy gsi nanpebelsch osirpęz
ce ginye tve budziwa wuola . pako na
nebl tako nazemy . Chleb nals wśledny
daz nam dilla od pułłiz nā nalsie wpytnp
pako my odpułłizime nalsim wpytnwac
ciom . ke nerr odpz nas napokulshcny a
le obaw nas odzleho amen .

Wybrawa Maria miłości pyna Bog st
abu bogu śla nymas ti nypzi ne wpełlicz
ami bgi ślarve nyp omocz plod brzuciac tu
ego śluznego iju) cristus Amen .

Wparze tu Boga otęza wślichmoguciego
tmozitala nypebe y zemm e wihesu crista si
na gegogedynego pana nalsiego gemy se
pccjul duchem swpłim porabil se od śla
rie dypuicę i manęen pcd ppletotvnn
funicm vkiuzowā emrl pogreben wstui
pil de orpehla trzeti dan ; nnt nich wstai
wstupil nanpebellsa sednapzaniczi bogu
Oręz wślichmoguciego gm przijocze las
i dicy ; pewe y nartwe . nrt rze wśluencego
ducha swiżntu czierkau obiecniū swientich
obczuamje od pułłizianje gślicchow śu
stuch wśluzije a pocom wślich pśtebic a
men

Na początku doby staropolskiej zaczęły pojawiać się różnice między językami zachodniosłowiańskimi, zwłaszcza między grupami: czesko-słowacką a lechicką.

Okres trwania rozwoju języka i literatury staropolskiej nie pokrywają się. Literatura powstawała do połowy XVIII wieku i obejmowała twórczość średniowieczną, renesansową oraz barokową.

Język staropolski zmieniał się bardzo dynamicznie na przestrzeni wieków.

Najstarszy druk w języku polskim (1475 r.)

Język średniopolski od XVI w. do drugiej połowy XVIII w

Kiedy rozpoczęła się doba średniopolska, Jan Kochanowski proponował wprowadzenie alfabetu, na który składałoby się aż 48 liter! Wiele przykładów piśmiennictwa z tego okresu zachowało się w postaci tekstów prawnych, uchwał i statutów. Widać również rozkwit pism religijnych w postaci przełożenia poszczególnych części Starego i Nowego Testamentu, a nawet całej Biblii.

Pierwszą w Polsce Biblią, w całości przełożoną na język polski była „*Biblia Leopoldy*”, która została wydana w 1561 roku.

„A à á ą b b' c ć cz d dz dź dż e è
é ę f g h ch i j k l ł m m' n ó o ò ó
p p' q r rz s ś sz t u w w' x y z ź ż”
- proponowany przez
Kochanowskiego skład alfabetu.

Język nowopolski do 1939 roku

W okresie nowopolskim dochodzi do kolejnych prób normalizacji języka za sprawą opracowań gramatycznych, które wynikały z reformy szkolnej z połowy XVIII wieku.

Rozwój i użytkowanie języka było utrudnione z uwagi na trzy rozbiory Polski, mające miejsce w tym okresie. Obszar, na którym można było posługiwać się językiem, malał. Mimo, że na terenie naszego kraju naród cierpiał pod uciskiem wroga, na emigracji miłość do języka ojczystego kwitła.

Pierwsze zachowane polskie czasopismo (1661 r.)

Język współczesny

Język współczesny to ten, którego używamy również dziś. Nosi ślady przemian, które ukształtowały go przez ostatnie kilkaset lat.

W dzisiejszej polszczyźnie widzimy zapożyczenia z języków obcych, co sprawia, że zdania wymawiane dzisiaj brzmią inaczej, niż te z poprzednich okresów. Duży wpływ na przemiany w języku ma rozwój technologiczny, którego doświadczamy. Jesteśmy świadkami powstawania nowych słów i zwrotów, często zapożyczanych z języka angielskiego.

Twórcy, którzy mieli największy wpływ na rozwój naszego języka

Jan Kochanowski

Stefan Żeromski

Adam Mickiewicz

Słynne zdanie Reja

„A niechaj narodowie wždy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”

Mikołaj Rej

Po ślubie Zygmunta Starego i Bony Sforzy, Kraków zmieniał wygląd w stylu renesansu. Wszędzie słyszało się język włoski. A dokumenty powstawały w łacinie, jaka dominowała również w literaturze. I wówczas Mikołaj Rej ”zbuntował się” i napisał słynne zdanie.

Zdanie w oryginale z XVI wieku:

A niechay narodowie wždy postronni znają /
Iż POLACY nie Gęsi / iż swoy język mają.